

1. pitanje:

Tražeci po internetu Zakon o volontiranju FBiH, između ostalog sam naišla i na Vašu stranicu, te sam Vas htjela pitati sta činiti kada privatna firma objavi konkurs za prijem pripravnika - volontera, u ovom slučaju pravnik, kao što sam ja? Naime, radi se o očitom kršenju Zakona i iskorištavanju radne snage, međutim, sta napraviti u slučaju da započnem volonterski rad u toj firmi? Iskreno, posao mi je potreban, ali da li zbog te činjenice svi mi koji navodno treba da poznajemo upravo te zakone koji se krše, treba da pognemo glavu i puštamo da nas iskorištavaju na svaki mogući način? Vec imam godinu i pol radnog iskustva, i rado bih nastavila raditi u struci zbog polaganja pravosudnog, a kako su konkursi većinom rijetka pojava, ili vec uveliko namješteni dolazim u situaciju da sam prisiljena prihvatiti sve i svašta. Zahvalna bih bila na malom savjetu.

Odgovor:

Status volontera-pripravnika uređen je samo Zakonom o radu FBiH, Čl. 28 (<http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/1999/zakoni/zakoni%20x/zak%20o%20radu%20bos.htm>) koji je nažalost jos važeći, i to je zakonski osnov po kojem se raspisuju ti konkursi. Dakle, konkursi nisu u suprotnosti sa Zakonom. Po ovom zakonu, na to treba obratiti pažnju, volonterski rad može trajati najduže godinu dana. I nažalost, to nije zasnivanje radnog odnosa.

2. pitanje:

Da li se priznato volontiranje može računati kao pripravnički staž?

Odgovor:

U trenutnom Zakonu o radu FBiH volonteri – pripravnici su osobe koje mogu na volonterskoj osnovi, tj. bez novčane nadoknade, odraditi pripravnički staž potreban za polaganje stručnog ispita. Važno je reći da je pojam volonter u ovom slučaju u potpunosti pogrešno interpretiran i iskorišten, jer volonterstvo je u potpunosti bazirano na slobodnoj volji jedne individue zainteresovane da pruža volonterske usluge. Tako da se volontiranje neće moći priznavati kao pripravnički staž u zakonu o volontiranju FBiH, ali će se volontiranje u struci priznavati kao radno iskustvo što će uveliko ublažiti diskriminaciju mladih na tržištu rada s obzirom da poslodavci zahtijevaju posjedovanje najmanje dvije godine radnog iskustva.

3.pitanje:

Da li će se ovim Zakonom regulirati prava volontera koji su do sada volontirali, a ne samo budućih volontera?

Odgovor:

Zakonom se neće regulirati prava volontera/ki koji su volontirali prije njegovog donošenja jer bi to omogućilo brojne malverzacije i zloupotrebu beneficija koje zakon nudi, dok će sada nadležno Ministarstvo ili institucija za evidentiranje volontiranja voditi i održavati bazu podataka svih prijavljenih volontiranja od dana usvajanja zakona.

4.pitanje :Značaj volontiranja , zašto je bitno i čemu pridonosi?

Odgovor: Volontiranje je aktivnost od interesa za društvo u kojem živimo i kojom se doprinosi poboljšanju kvaliteta života, aktivnom uključivanju građana u društvene procese i razvoju humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva. Što znači da individualci svojim volontiranjem mogu pridonijeti društvu, a uz to i steći različita iskustva koji će izgraditi i njih same. Volontiranjem pojedinac sam postaje konkurentniji i kompetentniji, a dobar su primjer zemlje s visokim BDP-om poput Velike Britanije gdje se oko 40% odraslih bavi volontiranjem i taj način pridonose zajednici.

5.pitanje: Šta je dugoročno volontiranje i ko može biti organizator dugoročnog volontiranja?

Odgovor: U RS-u Dugoročno volontiranje je obavljanje volontiranja dužeg od 20 sati sedmično najmanje tri mjeseca bez prekida, dok po zakonu iz FBiH-a o je obavljanje volontiranja dužeg od 240 sati u najmanje 3 mjeseca bez prekida, u skladu sa zakonom naravno. A organizatori u FBiH mogu biti:

a)Organ uprave, upravna organizacija, organ izvršne vlasti, organ zakonodavne vlasti, ombudsmen, organ sudske vlasti, tužilaštvo, pravobranilaštvo, ustanova za izvršenje krivičnih sankcija, zatvor i organ za prekršaje Federacije, kantona, grada i općine,

b) javna ustanova,

c) pravno lice registrirano u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Federacije BiH ili Zakonom o udruženjima i fondacijama BiH.

Također bitno je naglasiti da svi organizatori volontiranja moraju biti akreditovani od strane ministarstva. Gdje će se dostaviti misija i vizije određene organizacije, a potom i spisak aktivnosti i detaljnije informacije o organizaciji.

Bitno je naglasiti da u RS-u organizator volontiranja nikako ne može biti privredno u društvu u svrhu izbjegavanja zloupotrebe volontera u profitabilnim ili privrednim društvima. No generalno što se tiče organizacije volontiranja u RS imamo da organizatori bilo kojeg ne samo dugoročno volontiranja mogu biti :

Svako pravno lice registrovano u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama („Službeni glasnik Republike Srpske", br. 52/01 i 42/05), čije je područje djelovanja u Republici Srpskoj;

b) republički organi uprave Republike Srpske;

v) organi jedinica lokalne samouprave;

g) javne ustanove i

d) javne i privatne visokoškolske ustanove.

6. pitanje : Šta podrazumijeva međunarodno volontiranje?

Odgovor: Volontiranje koje je sastavni dio programa međunarodne razvojne saradnje, a obavljaju ga volonteri koji svoje prebivalište imaju van Bosne i Hercegovine, kao i strani volonteri u Bosni i Hercegovini.

7. pitanje: Ko može biti korisnik volonterskih usluga?

Odgovor : Prema zakonu iz FBiH to može biti : Korisnik volontiranja je fizičko ili pravno lice koje prima usluge volontera, bitno je reći da vrijednost usluga pruženih od volontera ne smatra se donacijom korisniku. Dok u Zakonu u RS-u korisnik usluga može biti isključivo fizičko lice.

8.pitanje : Kakvo volontiranje nije prihvatljivo zakonom?

Odgovor:U FBiH Volonter ne bi smio volontirati duže od 40 sati sedmično po FBiH zakonu, dok u RS imamo nešto detaljniji osvrt, gdje je zabranjeno je volontiranje kojim se zamjenjuje rad koji obavljaju radnici zaposleni u skladu sa Zakonom o radu, kao i volontiranje koje zamjenjuje poslove koje obavljaju izvršioc poslova na osnovu ugovora o djelu. Također volontiranje u trajanju dužem od 40 sati sedmično u periodu dužem od šest mjeseci bez prekida, i zabranjeno je volontera iskorištavati i zloupotrebljavati u svrhu sticanja ili povećanja profit.

9.pitanje : Što se tiče maloljetnih volontera kakve uslove treba ispoštovati da bi se angažirali maloljetni volonteri, kakva pravila tu zakona nalaže?

Odgovor: Maloljetni volonter s navršenih 15 godina i starije maloljetno lice može sklopiti ugovor o volontiranju i volontirati samo uz pisanu saglasnost zakonskog zastupnika. Maloljetni volonter može volontirati isključivo na aktivnostima u skladu sa svojim uzrastom, fizičkim, psihičkim i moralnim stepenom razvoja i vještinama koje ne predstavljaju rizik za njegovo zdravlje, razvoj i uspjeh u izvršavanju školskih obaveza. Maloljetni volonter ne može biti raspoređen da volontira na naročito teškim fizičkim poslovima, na radovima koji se obavljaju pod vodom ili pod zemljom, kao i na drugim poslovima koji bi mogli predstavljati povećan rizik za njihov život, zdravlje, psihofizički razvoj, spolni integritet i izvršenje školskih obaveza. Volontiranje maloljetnog volontera obavlja se uz obavezni nadzor organizatora volontiranja.

Također licima mlađim od 18 godina zabranjeno je volontiranje od 23.00 sati do 7.00 sati narednog dana, a u RS-u je to npr. Do 20.00 časova do 7.00 časova ujutro. Organizator volontiranja mora posebnu pažnju posvetiti zaštiti dobrobiti i zdravlja maloljetnih volontera, te je važno naglasiti stoga da maloljetni volonter ne smije obavljat dugoročno volontiranje.

10.pitanje: Šta posebno trebaju pripaziti organizatori volontiranja?

Odgovor: Organizatori volontiranja dužni su da posvete naročitu pažnju odabiru i edukaciji volontera koji volontira sa sljedećim grupama korisnika volontiranja: djecom, licima sa invaliditetom, licima sa teškoćama u razvoju, starim i nemoćnim licima, bolesnim licima ili licima koja su potpuno ili djelimično lišena radne sposobnosti, uz posjedovanje ličnih znanja, iskustava i sposobnosti za rad sa tim grupama korisnika volontiranja.

11.pitanje: Budući da su ovo gore navedene osjetljive kategorije ljudi, kome je zabranjeno raditi sa njima okviru volontiranja?

Odgovor: Licu kojem traje mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja ili obaveznog liječenja od ovisnosti ili zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti koja je u vezi sa djelatnošću volontiranja i pravosnažno osuđenom licu za krivično djelo protiv života i tijela, protiv sloboda i prava građana, protiv polnog integriteta, protiv braka i porodice, protiv zdravlja ljudi, te licima prema kojima je izrečena prekršajno-pravna sankcija Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici.

12.pitanje: Koje se naknade ne smatraju novčanom ili imoviskom naknadom za volonter?

Odgovor: a) računom potvrđene novčane naknade isplaćene za plaćanje radne odjeće, opreme i predmeta za zaštitu potrebnih za volontiranje,

b) novčane naknade isplaćene u svrhu troškova putovanja, smještaja i ishrane koji nastanu u vezi s volontiranjem,

c) računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova ishrane, zbrinjavanja i obuke životinje u vlasništvu volontera koja učestvuje u aktivnostima volontiranja,

d) novčane naknade isplaćene u svrhu plaćanja medicinskih usluga i vakcina primljenih u svrhu obavljanja volontiranja,

e) novčane naknade isplaćene za troškove obuke van školskog sistema potrebne za volontiranje,

f) računom potvrđene novčane naknade isplaćene u svrhu troškova koji nastanu u vezi s izvršavanjem volonterskih usluga i aktivnosti,

g) novčane naknade isplaćene za premije osiguranja volontera za slučaj smrti, fizičke povrede ili profesionalne bolesti tokom volontiranja, odnosno novčane naknade u svrhu osiguranja odgovornosti za štetu nastalu kod organizatora volontiranja ili trećeg lica,

h) džeparac za putovanja isplaćen volonterima, uz uvjet da iznos džeparca ne prelazi iznos od 75% dnevnice propisane za državne službenike, u RS-u je do 30%.

i) novčana naknada isplaćena za pribavljanje dokumenata ili plaćanje administrativnih

taksi nužnih za omogućavanje volontiranja,

A u RS-u u Zakonu se navodi i : računom potvrđene novčane naknade isplaćene za druge troškove koji nastanu u vezi sa obavljanjem volonterskih usluga i aktivnosti i

j) isplaćeni novčani iznosi dobitnicima nagrade Republike Srpske za volontiranje.

13.pitanje: Šta zakon o volontiranju ne priznaje kao volontiranje?

Odgovor: a) obavljanje usluga ili aktivnosti koje je jedno lice obavezno pružiti drugom licu na osnovu zakona ili drugih propisa,

b) izvršavanje posebnih obaveza u skladu sa sudskim odlukama i presudama,

c) obavljanje usluga ili aktivnosti koje su uobičajene u porodičnim, prijateljskim ili susjedskim odnosima,

d) obavljanje usluga ili aktivnosti koje se odnose na besplatno i nepovratno davanje imovine, novca i besplatno davanje na upotrebu pokretne ili nepokretne imovine,

e) dobrovoljno volontiranje koje je u suprotnosti s Ustavom i drugim propisima.

14.pitanje: Kakav je ugovor o volontiranju?

Odgovor: Ugovor o volontiranju zaključuje se u pisanom obliku prije početka volontiranja.

Ugovorom o volontiranju volonter i organizator volontiranja ugovaraju međusobna

prava i obaveze i specifičnosti potrebne za pojedinačnu volontersku aktivnost ili

pružanje pojedine volonterske usluge. Ugovor o volontiranju može imati potpis i drugih ugovornih strana koje imaju posebne interese za specifični oblik volontiranja.

U FBiH je obavezan, u RS-u je opcionalan, ali u svakom slučaju poželjan.

15.pitanje: Kakav je sadržaj ugovora o volontiranjanju?

Odgovor: a) ugovornim stranama, te mjestu njihovog prebivališta odnosno sjedišta,

b) mjestu volontiranja i vremenu trajanja volontiranja,

c) volonterskim aktivnostima ili uslugama koje će obavljati,

d) pravima i obavezama volontera,

e) pravima i obavezama organizatora volontiranja,

f) obuci za volontiranje,

g) troškovima u vezi s volontiranjem i načinu njihove nadoknade,

h) načinu osiguranja ugovorenih prava volontera,

i) obliku prestanka ugovora o volontiranju.

U RS imamo i stavku o ličnoj sigurnosti tokom volontiranja pri dolasku na mjesto volontiranja i povratku sa

mjesta volontiranja, kao i za vrijeme edukacije u skladu sa odredbama ovoga zakona. Bitno je naglasiti također da

Ugovor o volontiranju će sadržavati i podatke važne za pojedini posebni oblik volontiranja u određenom periodu ili na određenom mjestu.

16.pitanje: Kada ugovor o volontiranju prestaje?

Odgovor: Ugovor o volontiranju prestaje:

a) danom pravosnažnosti odluke o lišavanju radne sposobnosti za volontera u slučaju kad su u potpunosti lišeni radne sposobnosti,

b) danom pravosnažnosti odluke o djelimičnom lišavanju radne sposobnosti za volontera koji je djelimično lišen radne sposobnosti,

c) kad volontiranje prelazi obim radne sposobnosti volontera, a na zahtjev volontera ili organizatora volontiranja,

d) kad organizator volontiranja prestane djelovati bez pravnog nasljednika,

e) istekom roka na koji je ugovor zaključen ili ispunjenjem ugovora,

f) jednostranim raskidom ugovora volontera, odnosno lica koja ga izdržavaju ili zakonski zastupaju,

g) iz drugih razloga određenim ugovorom o volontiranju,

- h) u drugim slučajevima određenim ovim zakonom,
- i) sporazumnim raskidom i u RS-u je dodano jos sa smrću volontera.

17.pitanje: Kada organizator može raskinut ugovor?

- Odgovor: a) kad prestane potreba za volontiranjem,
b) kad nije u mogućnosti osigurati uvjete za dalje volontiranje,
c) kad utvrdi da volonter ne ispunjava ugovorene obaveze,
d) kad volonter svojim aktivnostima ugrožava korisnika volontiranja,
e) u slučajevima kršenja dopunskih etičkih pravila donesenih za pojedine oblike volontiranja,
f) kad se završe aktivnosti određene ugovorom o volontiranju.

18.pitanje: Koja su prava volontera?

Odgovor: Volonter ima pravo u oba entiteta:

- a) na pisanu potvrdu o volontiranju,
- b) na volontersku knjižicu i ugovor o volontiranju, u skladu s ovim zakonom,
- c) na upoznavanje s etičkim normama bitnim za pojedini oblik volontiranja,
- d) na odgovarajuću obuku s ciljem poboljšanja kvaliteta obavljenih aktivnosti i pruženih usluga, a naročito ako to zahtijeva priroda volonterskih aktivnosti i usluga koje se pružaju,
- e) na stručnu pomoć i podršku tokom volontiranja,
- f) na upoznavanje s uvjetima volontiranja, aktivnostima koje će obavljati, uslugama koje će pružati i pravima koja im pripadaju na osnovu ovog zakona i drugih propisa kao i općih akata organizatora volontiranja,
- g) na nadoknadu ugovorenih troškova nastalih u vezi s volontiranjem,
- h) na odgovarajuće i sigurne uvjete rada u skladu s prirodom volonterskih aktivnosti koje obavlja,
- i) na zaštitnu opremu u skladu s prirodom volonterskih aktivnosti koje obavlja i usluga koje pruža,
- j) upoznati se s opasnostima koje su u vezi sa specifičnim oblikom volontiranja koje obavlja,
- k) na odmor u ugovorenom trajanju,
- l) na zaštitu privatnosti i ličnih podataka,
- m) na sudjelovanje u odlučivanju o pitanjima u vezi s volontiranjem u skladu s mogućnostima organizatora volontiranja i obliku volontiranja. Također opravdano odsustvo ne može biti razlog za gubljenje statusa volontera po zakonu FBiH.

19.pitanje: Koje su obaveze volontera?

Odgovor: Volonter je obavezanb po zakonima FBiH i RS-a:

- a) volontirati u skladu sa stručnim propisima i uputstvima organizatora volontiranja,
- b) čuvati službenu tajnu i povjerljive i lične podatke o organizatoru ili korisniku volontiranja,
- c) odbiti volontiranje koje je suprotno ovom zakonu.

Obaveza volontera je da izvršava uputstva organizatora volontiranja, osim uputstva u vezi s volontiranjem koja su:

- a) opasna po život i zdravlje volontera ili drugih lica,
- b) moralno neprihvatljiva za volontera,
- c) u suprotnosti s ugovorom o volontiranju.

Naravno u FBiH zato postoji obavezan ugovor koji će urediti status i obaveze volontera, no one ne smiju biti protiv ustava, kao ni zagovarat bilo šta opasno, tu volonter ima dužnost da odbije takve aktivnosti. Ako izvršavanje uputstva može uzrokovati štetu volonteru, korisnicima volontiranja ili trećim licima, volonter je dužan na to upozoriti organizatora volontiranja.

20.pitanje: No kakve su obaveze organizatora volontiranja?

Odgovor: U FBiH pravila su sljedeća:

Organizator volontiranja obavezan je:

- a) osigurati volonteru zaštitu tokom obavljanja volontiranja propisanu Zakonom o radu i drugim zakonskim i podzakonskim propisima koji uređuju oblast zaštite na radu,
- b) poštovati prava volontera,
- c) izvršiti ugovorene obaveze prema volonterima,
- d) osigurati uvjete za poštovanje prava volontera,
- e) dobiti od Ministarstva pravde akreditaciju za organiziranje dugoročnog volontiranja,
- f) prijaviti volontera Ministarstvu pravde ili instituciji za evidentiranje volontiranja i odjaviti ga u slučaju prijevremenog raskida ugovora u skladu s članom 27. ovog zakona,
- g) izdati volonteru pisanu potvrdu o volontiranju te u nju upisati podatke u skladu s članom 30. ovog zakona,
- h) izdati volonteru volontersku knjižicu u slučaju dugoročnog volontiranja,
- i) osigurati materijale i sredstva za obavljanje volonterskih aktivnosti,
- j) isplatiti ugovorene troškove volonteru,
- k) osigurati volonteru tajnost ličnih podataka i zaštitu privatnosti,
- l) osigurati druge uvjete i poštovati prava propisana ovim zakonom.

Treba nagalsiti npr. Da je akreditacija vrlo bitna, kao i evidentirati volonterski aktivnosti, kao način suzprezanja zloupotrebe tako i podizanje statusa volontera i poticanje istoga.

Također Organizator volontiranja obavezan je volontera osigurati od profesionalne bolesti i posljedica nesreće na poslu u slučaju:

- a) volontiranja u uvjetima opasnim za život i zdravlje volontera,
- b) da volonter nije zdravstveno osiguran po nekoj drugoj osnovi.

Dok U RS-u je regulirano na sličan način :

Organizator volontiranja obavezan je da:

- a) osigura volonteru zaštitu tokom obavljanja volonterskog rada propisanu Zakonom o radu i drugim podzakonskim propisima koji regulišu oblast zaštite na radu,
- b) poštuje prava volontera,
- v) izvrši ugovorene obaveze prema volonterima,
- g) osigura uslove za poštovanje prava volontera,
- d) izda volonteru pisanu potvrdu o volontiranju te u nju upiše podatke u skladu sa članom 29. ovog zakona,
- đ) osigura materijale i sredstva za obavljanje volonterskih aktivnosti,
- e) osigura isplatu ugovorenih troškova volonteru,
- ž) osigura volonteru tajnost ličnih podataka i zaštitu privatnosti i
- z) osigura druge uslove i poštuje prava propisana ovim zakonom.

(2) Organizator volontiranja obavezan je da volontera osigura od profesionalne bolesti i posljedica nesreće na poslu u slučaju:

- a) volontiranja u uslovima opasnim za život i zdravlje volontera i
- b) kad je tako ugovoreno.

(3) Organizatori volontiranja dužni su da svaka tri mjeseca dostavljaju izvještaj Ministarstvu o volonterskim aktivnostima u kojima su angažovana maloljetna lica, te jednom godišnje izvještaj o svim volonterskim aktivnostima.

21.pitanje: Šta je to potvrda o volontiranju?

Odgovor: Ona se prvenstveno treba izdavati na zahtjev volontera, i organizator je naravno dužan da je dostavi:

Potvrda o volontiranju sadrži: lične podatke o volonteru, podatke o vremenu volontiranja, kratak opis volonterskih aktivnosti, te ostale specifičnosti pojedinog oblika volontiranja. Potvrda o volontiranju, osim podataka, sadrži potpis lica ovlaštenog za zastupanje organizatora volontiranja kojim se potvrđuje tačnost navedenih podataka. Ministarstvo pravde ili institucija za evidentiranje volontiranja, na zahtjev volontera, izdaje potvrdu o svim njegovim evidentiranim dugoročnim volontiranjima. Ova potvrda je od velikog značaja, pogotovo za dugoročno volontiranje u struci jer može imati ogroman utjecaj na to kako se percipira naše radno iskustvo a i potvrđuje naravno o čemu se radilo tokom volontiranja.

22.pitanje: Šta je volonterska knjižica?

Odgovor: Volontersku knjižicu za svakog volontera osigurava organizator volontiranja. Svaki volonter posjeduje volontersku knjižicu koja se za vrijeme trajanja dugoročnog volontiranja nalazi kod organizatora volontiranja, a u volontersku knjižicu upisuju se osnovni podaci o volontiranju. Također ovdje se nalazi sav zbir i interes o volontiranju i aktivnostima volontera, ovo poslije može služiti kao dobar dokaz, posebice ako se radi o dugoročnom volontiranju, gdje je priznavanje radnog iskustva bitno, pogotovo mladima.